

एव । ततो दोषजेष्वपि प्राक्तनं दुष्कर्मैव कारणम् तत्
 कथं दोषजा इत्युच्यते । दोषजेष्वपि पस्तुतः आदि
 कारणं दुष्कर्म वर्तत एव किन्तु तत्र मिथ्याहारविचार
 दूषिता दोषा हेतवो दृश्यन्त इति दोषजा इत्युच्यन्ते
 इति समाधिः । कर्मदोषोद्भवाः “स्वल्पदोषा गरीयांशो-
 ऽधर्मास्तो कर्मदोषजाः” । अत्र कारणं दुष्कर्म प्रबलं
 यतो दोषास्तत्वे ऽपि व्याधेर्गरीयस्त्वन्तर्कमज्ञयादेव शीघ्रं
 भवति । दोषाः स्वल्पा अपि निदानत्वेनोक्ता दृश्यन्त
 एवेति दोषाणां कारणता मन्यन्त इति । “कर्मण्यात्
 कर्मजता दोषजाः स्वल्पभेजैः । कर्मदोषोद्भवा यानि
 कर्मदोषश्चैव ज्ञेयम्” । दोषजाः स्वल्पभेजैरिति दोष-
 जेष्वदिकारणं दुष्कर्म तद्भेजकार्यं द्रव्यजयादिजनित-
 दुःखभोगेन कटुतिक्तकषयाद्याहृद्यभक्षणादिजनित-
 दुःखभोगेन च ज्ञेयं यानि । शेषा दुष्टा हेतवो
 दोषास्तो स्वल्पभेजैः ज्ञेयं यान्तीत्यर्थः । “साध्या याया
 व्यसाध्याश्च व्याधयस्त्रिविधाः स्मृताः । सुखसाध्यः
 कष्टसाध्यो द्विविधः साध्य उच्यते” । याप्यत्वस्यमाह
 “यापनीयन्तु वृत्तायां सदो यश्च विनश्यति । प्राप्ता-
 क्रिया धारयति सुखिनं याप्यमातुरम् । प्रपतिष्यद्विवा-
 गारं जन्मो ब्रूनेन योजितः । साध्या याप्यत्वमायानि
 यायासाध्यातान्त्रयो । ज्ञानि प्राणानस्यसाध्यास्तु नराणा-
 मक्रियावताम्” । अक्रियावतां चिकित्सारहितानाम् ।
 अथोपद्रवस्य लक्षणम् । “रोगारम्भकदोषस्य प्रकोपादुप-
 जातते । बोऽन्यो विकारः स बुधैरुपद्रव इहोदितः” ।
 रोगशिला स्त्री रोगाय तन्निवृत्तये शिला । मनःशिलायाम्
 राजनि० । [क्रिप् रोगहन् । रोगहन्तरि-वैद्यादौ लि० ।
 रोगह न० रोगं हन्ति हन-ड । १ओपधे शब्दच० । हन-
 रोगहृत् लि० रोगं हरति हृ-अच् । व्याधिनाशके द्रव्यादौ
 तच्च सुश्रुतादौ दृश्यम् ।
 रोगहारिन् पु० रोगं हरति हृ-णिनि । १चिकित्सके
 वैद्ये अमरः । २रोगनाशके लि० ।
 रोगितरु पु० रोगिप्रियस्तरुः शाकः । अथोकटले राजनि० ।
 रोगिन् लि० रोग+अस्त्वर्थे इति रुज-घितृष् वा ।
 व्याधियुक्ते राजनि० स्त्रियां ङीप् ।
 रोचक लि० १रुचिकारके । २सुधायां हेमच० । ३कदल्यां
 शब्दर० । ४राजपलाण्डौ ५अवदंशे (चाटनि) च राजनि०
 ६यज्यिपर्णभेदे विश्वः ।
 रोचन पु० रुच-ल्यु रोचयति वा ल्यु । १कूटशाल्मलिहृत्

२श्वेतशोभाश्रुते, ३पलाण्डौ ४दाडिमे च राजनि० । ५क-
 रञ्जे, ६अङ्कोटे, ७आरग्वधे च मेदि० । ८उत्तमायां नाय्यां
 ९रक्तकङ्कारे स्त्री मेदि० टाप । ११रुचिकारके लि० ।
 रोचनक पु० रोचनाय रुचिजननाय कायति कै-क । ज-
 स्वीरे राजनि० । [स्वीरभेदे २चिर्भयां स्त्री राजनि०
 रोचनफल पु० रोचनं रुचिकरं फलमस्य । १वीजपूरके ज-
 रोचनी स्त्री रोचयतीति कर्तरि ल्युट् गौरा० ङीप् ।
 १मनःशिलायाम् हेमच० । २गोरोचनायां ३श्यामलक्याम्,
 राजनि० ४श्वेतलिङ्गति, ५गन्धद्रव्यभेदे च (पुष्पारोचना)
 अमरः । [२रुचियुक्ते लि० ।
 रोचमान पु० रुच-शानन् । १अश्वयीवाख्यरोमावर्त्ते त्रिका० ।
 रोचिष्णु लि० रुच-इष्णुच् । १दीप्तिशीले २रुचिशीले च ।
 रोचिस् न० रुच-इचुन् । प्रभायाम् अमरः ।
 रोची स्त्री रोचयति रुच्-णिच्-अच् गौरा० ङीप् । हिङ्-
 मोचिकायाम् शब्दर० ।
 रोटिका स्त्री रुट-एल् । गोधूमादिचूर्णनिर्मिते पिष्टकभेदे
 (रुटी) भावप्र० कृताञ्जशब्दे २१८१ पृ० दृश्यम् ।
 रोड अनादरे भा० पर० सक० सेट् । रोडति अरोडीत् अदित्
 चङि न चुल्लः ।
 रोदन न० रुद-ल्युट् । १क्रन्दने २अशुचि मेदि० । करणे
 ल्युट् ङीप् । ३दराभमायाम् अमरः । संज्ञायां कञ्
 अत इत्थम् । रोदनिका ४यवासायाम् अमरः ।
 रोदस् न० रुद-अचुन् । १क्षणे २भूमौ च अमरः । गौरा०
 ङीप् रोदसीत्यप्यत्र । श्यावाभूयोः स्त्री द्वि० व० अमरः ।
 ३पृथिव्यां निघण्टुः । [भरतः ।
 रोध पु० रुध-घञ् । १रोधने २आवरणे च ३नदीतीरे
 रोधन लि० रुधञ्जि रुध-ल्यु । १रोधकर्तरि । भावे ल्युट् ।
 २प्रतिबन्धे न० ।
 रोधस् न० रुध-अचुन् । नद्यादिक्लेशे अमरः ।
 रोधवक्रा स्त्री रोधेन तीरेण वक्रा । नद्यां निघण्टुः ।
 रोधोवक्राऽप्यत्र त्रिका० ।
 रोध्र न० रुध-रन् । १पामे २अपरपामे ३शोभ्रहृत् पु० मेदि० ।
 रोध्रपुष्प पु० रोध्रस्य लोभ्रस्येव पुष्पमस्य । मधूकटले (मौल)
 राजनि० । [धातकीहृत् (धादफुल) राजनि० ।
 रोध्रपुष्पिणी स्त्री रोध्र इव पुष्पति पुष्प विकाशे णिनि ।
 रोप पु० रुह-णिच्-हृत् यः कर्मणि अच् । १वाणे अमरः
 भावे अच् । २रोपणे धान्यादेर्जननाय ३अङ्कुरारोपणे
 च मेदि० ४किङ्क्रे न० हेमच० ।